

Asszociációk

Terbe Teréz: **Szocio és öko.** *A közösségi gazdálkodás dilemmáiról*

A mai Magyarország alternatívái két irányból látszanak érkezni a szerző szerint: egyesek kényszerből (szociók), mások önszántukból (ökók) próbálnak megvalósítani olyan posztkapitalista életformákat, amelyek kiutat jelenthetnek az öszeomlással fenyegető és egyre mélyülő általános válságból. E két markánsan különböző csoport találkozásában rejlik lehetőség, a találkozások minősége nagyban meg fogja határozni a közösségi kezdeményezések sikerességét. Van másik Magyarország? 5

Tényről tényre

Fülöp Ádám: **Egy másik Európa bölcsői.** *Az európai Longo mai szövetkezetek története, 1968–2012*

1972 decemberében Bazelban kétnapos összejövetelt rendeztek 10 európai ország fiataljai, hogy létrehozzák „egy szolidáris Európa kísérleti övezeteit; békés és demokratikus közösségeket [...], amelyek önfenntartók a mezőgazdaságnak, a kézművességnek és a szövetkezeti iparnak köszönhetően”. A cikk, amely Beatriz Graf 2006-ban megjelent könyvében, valamint egy 2012 nyarán Heike Schiebeckkel készített interjú alapján, betekintést kíván adni a Longo mai szövetkezetek gazdag történetébe..... 27

Kislexikon

Via Campesina. *„Globalizáljuk a harcot, globalizáljuk a reményt!”* (F. Á.).... 38

Analízis

Don Kalb: **A pénz, a démosz és az etnikum mély „összjátéka” az új-régi Európában**

A nagyívű tanulmány egy, a globalizáció által inspirált új elméleti keret, a „globális rendszerek antropológiája” és a hagyományos marxi osztályelemzés egyesítésével vizsgálja az állam és a tőke dinamikus viszonyának történelmi szerepét, párhuzamot vonva Angliának a holland tőke általi, XVII. század végi alávetése és az egy évszázaddal későbbi holland oligarchia-ellenes lázadás, illetve a jelenkori neoliberális globalizáció és a neonacionalizmusok 1989 utáni felvirágzása között, különös tekintettel a strukturálisan eltérő helyzetű Hollandia és Magyarország hasonlóságaira 41

Periszkóp

Szilágyi Ágnes Judit: **Nők helyzete, politika és feminizmus az elmúlt két évtizedben Latin-Amerikában**

A latin-amerikai diktatúraellenes mozgalmakban prominensen jelen voltak a nők, és az általános emberi jogokért folytatott küzdelemhez szervesen hozzákapcsolódott a nemek közti egyenlőség célkitűzése. Az elmúlt két évtized jelentős változásokat hozott a nők helyzetében, ami összekapcsolható a szubkontinensen végbement baloldali politikai fordulattal. A javulás azonban egyenlőtlen: számottevő előrehaladás történt a gazdasági előremenetellel és a tanulási lehetőségekkel kapcsolatban, ám a nők elleni erőszak terén lassú a haladás, a reprodukciós jogoknál pedig retrográd tendenciák is megfigyelhetők, még a baloldali kormányzás alatt álló országokban is..... 78

Arcok

Szarka Klára: **A chilei élet krónikása, Patricio Guzmán Campos**..... 95

Kultúra

Szergej Szolovjov: **Az elkerülhetetlen magány. Varlam Szalamov és az eszmei örökség**

A Nyugaton „befutott”, sőt sztárolt Szolzsenyicin árnyéka ma is eltakarja az olvasóközönség elől a „lágerirodalom” nála nagyságrenddel mérvadóbb formátumú képviselője, Varlam Szalamov életművét. Az irodalmi jelentőségében Gogollal, Platonovval, Bjelijjel párhuzamba állítható író élete végéig ragaszkodott a húszas évek trockista ellenzéke, „a szó és a tett egysége” s az orosz értelmiség forradalmi küldetése étoszához, akinek antisztálinizmusa soha nem párosult szovjetellenességgel. 98

Mark Goloviznyin: **Varlam Szalamov „felszabadítási teológiája”**

A salamovi életmű eszmeisége a pravoszláv egyházon belül 1917 után Alexandr Vvegyenszkij metropolita vezetésével kibontakozott megújulási mozgalom egyfajta „felszabadítási teológiájában” gyökerezik, amelynek az író apja, Tyihon Szalamov is lelkes híve volt. Az Élő Egyház nevű mozgalom elfogadta az Októberi Forradalom erkölcsi igazságát, amit aktívan, a számára elérhető egyházi mód-szerekkel kívánt bevezetni az életbe. Követői szerint „a kommunizmus azonos az Evangéliummal, csak ateista betűkkel van írva”. A sztálini thermidor állama azonban a 30-as években inkább a „feketeszázas” papsággal lépett szövetségre, amely elfogadta diktátumait..... 114

Dokumentum

Szergej Szolovjov: **Szalamov és Szolzsenyicin**..... 128

Másképp – más kép

Tütő László: **Beletörődés, „jobb nem tudni”, stréberség. Változatok a meghátrálásra**

Érthető, ha valaki azt teszi, ami neki örömet okoz. Örömeink, kedvteléseink azonban rövidebb-hosszabb távon a létünket is veszélyeztethetik. Az elemzés ezt a konfliktust próbálja több síkon körüljárni..... 136

Bartha Eszter: **Rendszerváltó szociológia. Kritikai diagnózisok.** Szalai Erzsébet: *Globális válság, magyar válság, alternatívák*; Ferge Zsuzsa: *Vágányok és vakvágányok a társadalompolitikában*; Ladányi János: *Leselejtezettek. A kirekesztett népesség társadalom- és térszerkezeti elhelyezkedésének átalakulása Magyarországon a piaccgazdasági átmenet időszakában.* Budapest, L'Harmattan Kiadó, 2012..... 151

Artner Annamária: **Globális tőkerendszer – nemzeti válaszok?** Frédéric Lordon: *A pénz markában. Válogatott cikkek.* Budapest, Le Monde diplomatique – online magyar kiadás, 2012 166

Tromf

Gyáni Gábor: **Pontatlan olvasatok, avagy hogyan konstruáljuk meg a vitapartner**

Az akadémikus szerző Krausz Tamásnak a honi történetírás és a marxizmus kapcsolatát taglaló, előző lapszámunk mellékletében közölt tanulmányára reagál. Mondandójának summázata: Krausz nem érti vagy félreértelmezi írásait, ezért „egyelőre” nincs helye kettőjük közt érdemi vitának 173

Krausz Tamás: **A meg nem értett Gyáni Gábor**

„A magyar történetírás [...] többet nyert volna azzal, ha az egyik vezető mainstream-történész, Gyáni Gábor komolyan veszi ideológusi funkcióját, és érdemben reflektál a kritikára” – írja viszontválaszában Krausz. „[...] Gyáni Gábornak is illene elfogadnia, hogy nem bírálhatatlan személy, és a neomarxista irányzat létezéséhez is ideje lenne már hozzászoknia, s tudomásul vennie, hogy az mint intellektuális-szellemi irányzat a világ sok országa mellett Magyarországon is megszilárdulóban van.” 185

E számunkat Patricio Guzmán Campos fotográfiai illusztrálják.

Címlapkép: Jan Krizsevszkij: Varlam Salamov arcképe (1987)